

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie**

RWA-61-16/08/MSK

Warszawa, dn. 10 października 2008 r.

DECYZJA Nr RWA-44/2008

Na podstawie art. 26 ust. 1 w związku z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939)

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko Annie Hawryluk prowadzącej niepubliczną placówkę o nazwie Niepubliczne Przedszkole „Calineczka” z siedzibą w Siedlcach uznaje się, że działanie polegające na stosowaniu postanowień zawartych we wzorcu umownym o nazwie „Statut Niepublicznego Przedszkola Calineczka” w Siedlcach o treści:

1. „Informację o wysokości opłaty stałej przekazuję się rodzicom w formie ogłoszenia na tablicy ogłoszeń” (§ 38 ust. 5 wzorca umowy),
2. „Opłata może być podniesiona z miesięcznym wyprzedzeniem” (§ 38 ust. 6 wzorca umowy),

stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Warszawie w ramach zaplanowanego badania wzorców umów, stosowanych przez przedsiębiorców prowadzących działalność polegającą na świadczeniu usług przedszkolnych, przeprowadził postępowanie wyjaśniające (sygn. RWA-402-1/08/MSK) mające na celu kontrolę wzorców umów stosowanych przez przedsiębiorców prowadzących działalność w formie niepublicznych przedszkoli mających siedzibę na terenie objętym właściwością miejscową Delegatury.

W toku prowadzonego postępowania wyjaśniającego Prezes Urzędu wystąpił min. do Niepublicznego Przedszkola „Calineczka” z siedzibą w Siedlcach o przesłanie wszelkich wzorców umownych stosowanych przez przedmiotową placówkę w obrocie z klientami – rodzicami/opiekunami dzieci korzystających z usług placówki. W odpowiedzi na wezwanie Prezesa UOKiK Przedsiębiorca Anna Hawryluk prowadząca niepubliczną placówkę o nazwie Niepubliczne Przedszkole „Calineczka” z siedzibą w Siedlcach (dalej także: Przedsiębiorca lub Przedszkole) przedstawiła min. „Statut Niepublicznego Przedszkola Calineczka”, w którym są uregulowane wzajemne zobowiązania rodziców i przedszkola. Analiza przedmiotowego Statutu wykazała, iż Przedsiębiorca w stosunkach z konsumentami posługuje się wzorcem umownym zawierającym w swojej treści niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego, uznane prawomocnym wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone i wpisane do prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (dalej: rejestr niedozwolonych klauzul umownych).

Mając na uwadze powyższe, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Warszawie postanowieniem z dnia 25 kwietnia 2008 r. wszczął postępowanie w związku z podejrzeniem, iż stosowanie przez Annę Hawryluk prowadzącą niepubliczną placówkę o nazwie Niepubliczne Przedszkole „Calineczka” z siedzibą w Siedlcach postanowień zawartych we wzorcu umownym o nazwie „Statut Niepublicznego Przedszkola Calineczka” w Siedlcach o treści:

1. „Informację o wysokości opłaty stałej przekazuję się rodzicom w formie ogłoszenia na tablicy ogłoszeń” (§ 38 ust. 5 wzorca umowy),
2. „Opłata może być podniesiona z miesięcznym wyprzedzeniem” (§ 38 ust. 6 wzorca umowy),

stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zawiadamiając Przedsiębiorcę o wszczęciu przedmiotowego postępowania, Prezes UOKiK w Warszawie wezwał go również do ustosunkowania się do zarzutu zawartego w postanowieniu o wszczęciu tego postępowania oraz do przekazania wskazanych w piśmie informacji.

Pismem z dnia 15 maja 2008 r. Przedsiębiorca przekazał żądane informacje oraz wyjaśnienia.

Pismem z dnia 22 lipca 2008 r. Przedsiębiorca został zawiadomiony o zamknięciu postępowania dowodowego oraz o możliwości zapoznania się z aktami sprawy w siedzibie Delegatury UOKiK w Warszawie.

Mimo stosownego zawiadomienia, Przedsiębiorca nie skorzystał z uprawnień do zapoznania się z całością akt sprawy.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje.

Anna Hawryluk na podstawie wpisu do ewidencji szkół i placówek niepublicznych prowadzonej przez Miasto Siedlce prowadzi Przedszkole Niepubliczne o nazwie „Calineczka” z siedzibą w Siedlcach. Anna Hawryluk jest założycielem przedszkola w rozumieniu art. 82 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst. jedn. z 2004 r. Nr 256 poz. 2572 ze zm.), zgodnie z którym osoby prawne i fizyczne mogą zakładać szkoły i placówki niepubliczne po uzyskaniu wpisu do ewidencji prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego obowiązana do prowadzenia odpowiedniego typu publicznych szkół i placówek.

Przedszkole w stosunkach z konsumentami posługuje się wzorcem umownym w rozumieniu art. 384 Kodeksu cywilnego (dalej: k.c.) zatytułowanym „Statut Niepublicznego Przedszkola Calineczka”.

Po przeprowadzeniu analizy tego wzorca Prezes Urzędu ustalił, iż w jego treści znajdują się następujące postanowienia.

W § 38 ust. 5 wzorca umowy stosowanego przez Niepubliczne Przedszkole „Calineczka” znajduje się postanowienie o treści: *„Informację o wysokości opłaty stałej przekazują się rodzicom w formie ogłoszenia na tablicy ogłoszeń”* (§ 38 ust. 5 wzorca umowy). Z kolei w § 38 ust. 6 wzorca umowy stosowanego przez Niepubliczne Przedszkole „Calineczka” znajduje się postanowienie o treści: *„Opłata może być podniesiona z miesięcznym wyprzedzeniem”*.

Przedsiębiorca ustosunkowując się do sformułowanego przez Prezesa Urzędu zarzutu podniósł, iż jego zdaniem „Statut Niepublicznego Przedszkola Calineczka” w Siedlcach nie jest wzorcem umowy. Przedsiębiorca wskazał, iż statut przedszkola jest dokumentem wymaganym do uzyskania wpisu do ewidencji szkół i placówek niepublicznych prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego. Przedsiębiorca oświadczył, iż zakwestionowane przez Prezesa UOKiK „są być może nieprecyzyjne, ale jego zdaniem nie naruszają zbiorowych interesów konsumentów, ponieważ informację o wysokości stałej opłaty rodzice otrzymują w dniu złożenia „Karty zgłoszenia dziecka do przedszkola”. Przedsiębiorca wskazał, iż pomimo istnienia zapisu § 38 ust. 6, opłata nie ulega zmianie w czasie trwania roku szkolnego tj. od dnia 1 września do dnia 30 czerwca następnego roku. Przedsiębiorca wskazał, iż wysokość opłaty stałej określona od dnia 1 września 2007 r. nie uległa zmianie do 30 czerwca 2008 r. Przedsiębiorca wskazał, iż rodzice są informowani na początku danego roku szkolnego o opłacie stałej na cały rok szkolny.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje.

Postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, podobnie jak każde inne postępowanie administracyjne, toczy się z udziałem osób mających przymiot strony. Zgodnie z art. 101 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, stroną postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów jest każdy, wobec kogo zostało wszczęte postępowanie.

W przedmiotowej sprawie stroną, wobec której zostało wszczęte postępowanie w związku z podejrzeniem stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, jest Anna Hawryluk prowadząca niepubliczną placówkę o nazwie Niepubliczne Przedszkole „Calineczka” w Siedlcach.

Zgodnie z przepisem art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2007 r., Nr 155, poz. 1095), oraz: a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej; b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu; c) osobę fizyczną, która posiada kontrolę nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji; d) związek przedsiębiorców (...). Zgodnie zaś z art. 4 ust. 1 w zw. z art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, przedsiębiorcą w jej rozumieniu jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą tj. jest zarobkową działalnością wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową, wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły.

Prezes Urzędu zważył, iż - na podstawie wpisu do ewidencji szkół i placówek niepublicznych prowadzonej przez Miasto Siedlce Anna Hawryluk prowadzi Przedszkole Niepubliczne „Calineczka”. Anna Hawryluk jako osoba fizyczna świadczy odpłatnie usługi wychowania przedszkolnego w ww. placówce. W ocenie Prezesa Urzędu, działalność taką cechuje profesjonalny charakter. Jest podporządkowana regułom opłacalności i racjonalnego gospodarowania co wskazuje na jej zarobkowy charakter. Co więcej, jest działaniem wykonywanym na własny rachunek osoby prowadzącej placówkę tj. Anny Hawryluk. Poddając dalszej analizie działalność Anny Hawryluk w przedmiotowym zakresie należy wskazać, iż jej zorganizowany i ciągły charakter nie wywołują wątpliwości. Tym samym - w ocenie Prezesa Urzędu - przesądza to, iż świadczenie odpłatnych usług wychowania przedszkolnego przez Annę Hawryluk spełnia przesłanki uznania tej działalności za działalność gospodarczą w rozumieniu przepisu art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, zgodnie, z którym działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność usługowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. To z kolei umożliwia uznanie Anny Hawryluk za przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów powołanej ustawy. Stosownie do przepisu art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej przedsiębiorcą jest bowiem osoba fizyczna wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem nie ma natomiast - dla takiej oceny - znaczenia to, czy przedsiębiorca jest wpisany do rejestru przedsiębiorców tj. do Ewidencji Działalności Gospodarczej. Mogą bowiem faktycznie wykonywać działalność gospodarczą takie podmioty, które takiego wpisu nie dokonały. W związku z tym podlegają przepisom ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2007 r., sygn. akt. III SK 16/07).

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, *„zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów”*, przez które stosownie do definicji zawartej w art. 24 ust. 2 rozumie się *„godzące w zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działanie przedsiębiorcy”*.

Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców. Same przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Działania te mogą okazać się bezprawne

w razie ustalenia, że doszło do naruszenia przepisów innych ustaw, ale także zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa. (por. J. Szwaja (red): *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Komentarz*, Warszawa 2000, s. 117-118). Przepisy regulujące postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w większości mają charakter procesowy. Materialnoprawne przesłanki, istotne z punktu widzenia wydania decyzji, znajdują się w innych niż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów aktach prawa powszechnie obowiązującego. Prezes Urzędu oceniając zachowanie Przedsiębiorcy pod kątem ewentualnego naruszenia przepisów zakazujących stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, musi zatem co do zasady stosować inne akty prawa powszechnie obowiązującego i na ich podstawie stwierdzić, czy działanie przedsiębiorcy było bezprawne.

Jak wyżej wspomniano, art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów definiuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jako godzące w nie bezprawne zachowanie przedsiębiorcy. Jednocześnie artykuł ten zawiera przykładowe wyliczenie zachowań przedsiębiorców uważanych za naruszające zbiorowe interesów konsumentów. W otwartym katalogu zakazanych praktyk ustawodawca umieścił stosowanie postanowień wzorów umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (pkt 1), naruszenie przez przedsiębiorcę obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (pkt 2), nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji (pkt 3).

Aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek, mianowicie zaistnieć musi - po pierwsze - bezprawne działanie przedsiębiorcy, które - po drugie - narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Jak wskazano powyżej, bezprawność działań przedsiębiorcy co do zasady wynika z naruszenia innych przepisów powszechnie obowiązujących, niemniej należy wskazać, iż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w jednym przypadku identyfikuje wprost określone działanie jako bezprawne, a mianowicie działanie przedsiębiorcy polegające na stosowaniu postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone i wpisanych do rejestru, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Jak wskazał Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 25 marca 2004 r. (sygn. akt XVII Ama 51/03), w oparciu o art. 23a ust. 2 (obecnie: art. 24 ust. 2) można sformułować samoistną przesłankę bezprawności, jeżeli ustali się, że przedsiębiorca stosował postanowienia wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. A zatem wykazanie, że przedsiębiorca wprowadził do obrotu wzorzec umowy zawierający postanowienia o treści już wpisanej do rejestru klauzul abuzywnych stanowi wystarczającą przesłankę do uznania bezprawności działania tego przedsiębiorcy.

Należy bowiem podnieść, iż stosowanie postanowienia, które po uznaniu go przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, jest prawnie zakazane. Prawomocny wyrok tego Sądu, wydany po przeprowadzeniu kontroli abstrakcyjnej wzorca umowy, wskazujący treść postanowień wzorca umowy uznanych za niedozwolone i zakazujący ich wykorzystywania, ma od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru klauzul abuzywnych skutek wobec osób trzecich (art. 479⁴³ k.p.c.). Przepis tego artykułu rozszerza zatem prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. „*Artykuł ten dotyczy rozszerzonej prawomocności*

materialnoprawnej w znaczeniu podmiotowym. Chodzi o grupę przypadków takiej prawomocności, w których wyrok z powodu szczególnego charakteru przedmiotu procesu ma powagę rzeczy osądzonej dla wszystkich i przeciwko wszystkim. Przepis bowiem wyraźnie stanowi, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, wywołuje więc skutek erga omnes” (H. Ciepła (w:) K. Piasecki (red.) „Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz.” T. II, wydanie 3, s. 249). Przepis art. 479⁴³ k.p.c. stanowiąc, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, nie ogranicza w żaden sposób kategorii tych podmiotów. *Lege non distigente*, wyrok ma skutek wobec wszystkich, tzn. zarówno wobec przedsiębiorcy, który klauzulę wprowadził do swoich wzorców umów, jak i do każdego innego przedsiębiorcy, stosującego własne warunki umów. Należy zatem przyjąć, że wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów od chwili wpisania klauzuli do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK wywiera skutek względem wszystkich uczestników obrotu, co oznacza, że żaden z podmiotów uczestniczących w obrocie prawnym nie może posługiwać się przedmiotowym postanowieniem. W uchwale z dnia 13 lipca 2006 r., sygn. akt. III SZP 3/06 Sąd Najwyższy jednoznacznie wskazał, iż „stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów”. Tym samym SN przesądził, iż stosowanie klauzuli tożsamej z klauzulą wpisaną do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, przez innego przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania zakończonego wpisaniem danej klauzuli do rejestru, stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Należy przy tym podkreślić, iż dla uznania, iż klauzula wpisana do rejestru i klauzula z nią porównywana są tożsame w treści, nie jest konieczna dokładna literalna identyczność tych postanowień. Rozbieżność użytych wyrażeń, zmiana szyku zdania, czy zastosowanie synonimów nie eliminuje bowiem abuzywnego charakteru ocenianego postanowienia. By zaistniała możliwość uznania dwóch postanowień za tożsame wystarczy, by hipoteza zapisu kwestionowanego w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów mieściła się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru. „*Nie jest konieczna literalna zgodność porównywalnych klauzul. Głównym czynnikiem przesądzającym powinien być, zdaniem Sądu, zamiar, cel jakiemu ma służyć kwestionowana klauzula. Jeśli jest on zgodny z celem utworzenia klauzuli uznanej za niedozwoloną, można uznać, iż obie są tożsame*” (wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 25 maja 2005 r. sygn. akt XVII Ama 46/04).

W zakresie prowadzonej przez Niepubliczne Przedszkole „Calineczka” działalności treść wzajemnych praw i obowiązków w stosunkach umownych z konsumentami wyznacza wzorzec *Statut Niepublicznego Przedszkola „Calineczka” w Siedlcach*. Powyższy zbiór zasad zgodnie z art. 384 § 1 k.c. stanowi wzorzec umowny, czyli zestaw jednostronnie przygotowanych, z góry przed zawarciem umowy gotowych klauzul.

I. W § 38 ust. 5 wzorca umowy stosowanego przez Niepubliczne Przedszkole „Calineczka” znajduje się postanowienie o treści: „*Informację o wysokości opłaty stałej przekazują się rodzicom w formie ogłoszenia na tablicy ogłoszeń*” (§ 38 ust. 5 wzorca umowy).

W wyroku z dnia 5 września 2006 r. (Sygn. akt XVII Amc 120/05) Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone postanowienie o treści: „*Zarządzenia, o których mowa w § 1 ust. 2 o treści - nauka w Uczelni jest odpłatna, szczegółowe regulacje*

dotyczące opłat określają zarządzenia Kanclerza WSDG - podaje się do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie na tablicach ogłoszeniowych Uczelni.” Postanowienie zostało wpisane do rejestru niedozwolonych klauzul umownych pod nr 1287. W powołanym wyroku Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał, iż treść postanowienia za niedozwolone postanowienie umowne ze względu na naruszenie przez Szkołę obowiązku doręczania konsumentowi wzorca umowy. W uzasadnieniu wyroku Sąd podniósł, iż w świetle uregulowania zawartego w art. 384 § 1 k.c. każda umowa zawierana z użyciem wzorca wymaga jego doręczenia drugiej stronie umowy. Sąd wskazał, iż od powyższej zasady zostały przewidziane w art. 384 § 2 k.c. dwa wyjątki. Stworzenie możliwości łatwego zapoznania się z treścią wzorca (jako alternatywa wobec doręczenia wzorca) jest wystarczającą przesłanką wiązania wzorca, po pierwsze, w umowach niekonsumenckich, gdy posługiwanie się wzorcem jest w stosunkach danego rodzaju zwyczajowo przyjęte, po drugie, w konsumenckich umowach bagatelnych tj. umowach powszechnie zawieranych w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego. W związku z tym, że umowy między Szkołą a jej słuchaczami mają charakter umów konsumenckich i nie są zawierane w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego, nie odnosi się do nich żaden ze wskazanych w ustawie wyjątków. Tym samym koniecznym warunkiem do związania słuchacza treścią wzorca umownego przygotowanego przez Szkołę jest doręczenie go słuchaczowi. Dlatego też podanie informacji o wysokości opłat (zarządzeń Kanclerza WSDG w sprawie opłat za naukę) do wiadomości publicznej np. poprzez wywieszenie stosownego ogłoszenia na tablicy ogłoszeń w siedzibie Szkoły nie czyni zadość obowiązkowi doręczenia konsumentowi wzorca. Obowiązek doręczenia dotyczy zarówno pierwotnego wzorca, jak i każdego kolejnego wzorca, poprzez który Szkoła wprowadza zmianę do treści istniejącego już stosunku prawnego (art. 384¹ k.c.). Postanowienie, które wskazuje na wyłączenie obowiązku doręczenia wzorca, narusza nie tylko przepisy powszechnie obowiązujące, ale także dobre obyczaje jak, zaufanie stron umowy, poszanowanie prawa i rzetelność przedsiębiorcy.

Zdaniem Prezesa Urzędu, treść postanowienia § 38 ust. 5 jest zbieżna z treścią ww. niedozwolonego postanowienia. Tak jak postanowienie wpisane do rejestru pod nr 1287 narusza obowiązek doręczania konsumentowi wzorca umowy. Podanie informacji o wysokości opłat do wiadomości publicznej poprzez wywieszenie ogłoszenia na tablicy ogłoszeń w siedzibie Przedszkola nie czyni zadość obowiązkowi doręczenia konsumentowi wzorca.

II. W § 38 ust. 6 wzorca umowy o nazwie *Statut Niepublicznego Przedszkola „Calineczka” w Siedlcach* stosowanego przez Niepubliczne Przedszkole „Calineczka” znajduje się postanowienie o treści: „*Oplata może być podniesiona z miesięcznym wyprzedzeniem*”. Z analizy rejestru klauzul abuzywnych wynika, że zostało do niego wpisanych co najmniej kilka klauzul dotyczących możliwości podniesienia ceny przez przedsiębiorcę po zawarciu umowy z konsumentem.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z dnia 5 października 2006 r. (sygn. akt XVII Amc 20/05) uznał za niedozwolone postanowienie o treści: „*Wysokość czesnego może ulegać zmianom w zależności od inflacji i aktualnych kosztów kształcenia*” (wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod nr 643). W uzasadnieniu przedmiotowego wyroku Sąd uznał, iż postanowienie to wypełnia znamiona abuzywnej klauzuli określonej w art. 385³ pkt 20 k.c. Sąd zważył, że „*O ile pozwana szkoła ma pełne prawo do podwyższenia wysokości czesnego w zależności od inflacji i aktualnych kosztów kształcenia, o tyle studentowi (konsumentowi) powinno być zagwarantowane prawo do odstąpienia od zawartej umowy, gdy nie jest on w stanie ponieść kosztów podwyżki. Wzorzec, którym posługuje się pozwana takiego uprawnienia dla studenta nie przewiduje. Nie można*

uznać za słuszny argument pozwanej, że problem ten rozwiązuje prawo studenta do rozwiązania umowy w każdym czasie zgodnie z § 9 wzorca umowy. W takim przypadku student do momentu rozwiązania umowy zmuszony byłby do ponoszenia opłaty w podwyższonej wysokości.”

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z dnia 6 lipca 2006 r. (Sygn. akt XVII AmC 60/05) uznał za niedozwolone postanowienie o treści: „Wysokość odpłatności ustala dyrektor placówki w oparciu o kalkulację kosztów bieżących. Odpłatność może ulec zmianie w ciągu roku szkolnego” (wpisane pod nr 848 do rejestru). Sąd uznał, iż postanowienie to narusza art. 385³ pkt 20 k.c., gdyż przewidując możliwość podniesienia ceny Szkoła nie przewidziała możliwości odstąpienia od umowy przez konsumenta. Przepis art. 385³ pkt 20 k.c. stanowi natomiast, iż za niedozwolone postanowienia umowne uważa się te postanowienia, które przewidują uprawnienie kontrahenta konsumenta do określania lub podwyższania ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy bez przyznania konsumentowi prawa odstąpienia od umowy.

W opinii Prezesa Urzędu, tożsamość porównywalnych klauzul tj. klauzuli stosowanej przez Przedszkole w § 38 ust. 6 wzorca umowy i powyżej wymienionych klauzul wpisanych do rejestru jest oczywista. Wszystkie przewidują możliwość podniesienia przez przedsiębiorcę wysokości czesnego bez przyznania z tego tytułu konsumentowi możliwość odstąpienia od umowy. Tym samym przyznając prawo Przedsiębiorcy do podwyższenia ceny bez przyznania konsumentowi prawa do wypowiedzenia umowy naruszają art. 385³ pkt 20.

Mając powyższe na uwadze Prezes Urzędu uznał, że kwestionowane postanowienia § 38 ust. 5 i 6 Statutu Niepublicznego Przedszkola „Calineczka” w Siedlcach - pomimo, że nie są literalnie identyczne z zapisami przytoczonych postanowień wpisanych do rejestru klauzul abuzywnych, wywierają takie same jak one skutki dla konsumenta. Należy przy tym dodać i podkreślić, iż przytoczone wyżej postanowienia, będące przedmiotem oceny Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, dotyczyły również usług o charakterze edukacyjnym – jak ma to miejsce w niniejszej sprawie.

Uznanie, iż postanowienie umowne stosowane w obrocie konsumenckim przez przedsiębiorcę są tożsame z postanowieniami wpisanymi do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone przesądza o bezprawności tego działania. Jak wskazano bowiem powyżej, art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów formułuje samoistną przesłankę bezprawności działań polegających na stosowaniu przez przedsiębiorcę postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c.

Dla stwierdzenia przez Prezesa Urzędu stosowania przez przedsiębiorcę praktyki, określonej w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów konieczne jest także wykazanie, że w wyniku jej stosowania przez przedsiębiorcę naruszony został zbiorowy interes konsumentów. Zbiorowy interes konsumentów oznacza interes dotyczący ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku – konsumentów. Do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów konieczne jest, by działanie przedsiębiorcy zostało skierowane nie do konkretnego adresata, lecz do adresata, którego nie da się z góry oznaczyć indywidualnie. Wobec tego działanie to jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa w odniesieniu do każdego z konsumentów (a nie jedynie wobec określonego konsumenta) i zagraża ono, przynajmniej potencjalnie, interesom każdego z członków zbiorowości konsumentów. W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem interesów nieograniczonej liczby konsumentów, których nie sposób zindywidualizować. Oczywistym jest bowiem, iż działanie Przedsiębiorcy jest skierowane do

nieoznaczonego kręgu odbiorców – dotyczy wszystkich potencjalnych konsumentów korzystających z usług Niepublicznego Przedszkola „Calineczka”. W związku z powyższym należy stwierdzić, iż kwestionowane przez Prezesa Urzędu działanie Przedszkola narusza zbiorowy interes konsumentów.

Wykazanie, iż działanie Niepublicznego Przedszkola „Calineczka” ma charakter bezprawny i narusza zbiorowy interes konsumentów, przesądza, iż działanie to ma charakter praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Wobec stwierdzenia stosowania w niniejszej decyzji przez Annę Hawryluk praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, należy zauważyć, że w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przewidziana została możliwość nałożenia przez Prezesa Urzędu na przedsiębiorcę stosującego taką praktykę kary pieniężnej w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego przez tego przedsiębiorcę w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Kara ta ma charakter fakultatywny, co oznacza, iż o celowości jej nałożenia Prezes Urzędu rozstrzyga każdorazowo biorąc pod uwagę okoliczności naruszenia przepisów ustawy.

W przedmiotowej sprawie Prezes Urzędu uznał za zasadne odstąpienie od nałożenia kary. Podejmując taką decyzję Prezes Urzędu wziął pod uwagę następujące okoliczności. Naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez tego przedsiębiorcę miało miejsce po raz pierwszy. Ponadto, odstępując od wymierzenia kary, Prezes Urzędu wziął także pod uwagę ograniczony zakres działania przedsiębiorcy i aktywne współdziałanie Przedsiębiorcy z Prezesem UOKiK w trakcie postępowania, w szczególności dostarczanie wyczerpujących wyjaśnień w terminach wyznaczonych przez Prezesa Urzędu.

Biorąc pod uwagę powyższe – w ocenie Prezesa Urzędu – mimo nienałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej z tytułu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, przedsiębiorca ten nie dopuści się w przyszłości stosowania analogicznych praktyk. Zdaniem Prezesa Urzędu, sam fakt wydania przedmiotowej decyzji odniesie wystarczający skutek wychowawczy na przyszłość.

Wobec powyższego orzeka się jak w sentencji decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury w Warszawie.

Otrzymuje:

Anna Hawryluk

Niepubliczne Przedszkole „Calineczka”

ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego 3

08-110 Siedlce